

U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Jakuba Camrdy a soudců JUDr. Lenky Matyášové a Mgr. Ondřeje Mrákoty v právní věci žalobce: **V. T. N.**, zastoupený JUDr. Marošem Matiaškem, LL.M., advokátem se sídlem Rumunská 28, Praha 2, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 3, Praha 7, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Praze ze dne 23. 7. 2014, č. j. 45 Az 29/2014 - 31,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **se odmítá** pro nepřijatelnost.
- II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III. Odměna a náhrada hotových výdajů advokáta JUDr. Maroše Matiaška, LL.M. **se určuje** částkou 4114 Kč. Tato částka bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do šedesáti (60) dnů od právní moci tohoto rozhodnutí.

O d ů v o d n ě n í :

Rozhodnutím ze dne 15. 5. 2014, č. j. OAM-55/LE-BE03-HA08-2014, žalovaný žalobci neudělil mezinárodní ochranu podle § 12, § 13, § 14, § 14a ani § 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“).

Žalobce podal proti rozhodnutí žalovaného žalobu, která byla rozsudkem Krajského soudu v Praze ze dne 23. 7. 2014, č. j. 45 Az 29/2014 - 31, zamítnuta.

Krajský soud v rozsudku rekapituloval obsah správního spisu a konstatoval, že žalobce podal dne 27. 3. 2014 žádost o udělení mezinárodní ochrany. V průběhu správního řízení žalobce konstatoval, že je občanem Vietnamské socialistické republiky, národnosti kinh, je ženatý, jeho rodiče žijí ve Vietnamu, stejně tak jeho manželka a syn. Do listopadu roku 2007 žil ve Vietnamu, pak na různých místech v České republice. Ve Vietnamu podnikal v zemědělství, v České republice obsluhoval v restauraci nebo pracoval jako dělník na stavbě. Nemá žádné peníze, nepobírá žádné dávky. V listopadu roku 2007 odjel z Vietnamu z ekonomických důvodů. V České republice je poprvé, chtěl zde podnikat. O mezinárodní ochranu žádá poprvé, chce si legalizovat pobyt v České republice, aby zde vydělal nějaké peníze. Po návratu do Vietnamu by se věnoval práci na úřadě a sociální práci. Ve Vietnamu zkrachoval, má tam velký dluh, jeho dům má zabavit státní banka, nebude mít tak kde bydlet, z čehož má největší obavu. Hlavním motivem podání žádosti jsou ekonomické důvody. Chce vydělat peníze, aby získal svůj dům zpět.

Při zadržení policií dne 15. 3. 2014 při cestě vlakem se žalobce prokázal cizím dokladem, což policii přiznal.

Dále krajský soud z obsahu správního spisu zjistil, že žalobce po absolvování základní vojenské služby pracoval na úřadě a v té době byl kandidátem komunistické strany, členem se však nestal; v roce 2002 nebo 2003 začal podnikat. V roce 2002 se oženil, v roce 2004 se mu narodil syn. V roce 2007 zkrachoval, proto odjel do České republiky. Přiletěl na pracovní vízum s platností do konce května 2008. Peníze si půjčil v roce 2004, 2006 a 2007, částečně od banky a částečně od kamarádů. Jeho dům je zastaven ve prospěch státní banky. Celkem si půjčil 20 000 dolarů, dosud splatil cca jednu třetinu. Při odjezdu měl v úmyslu se po vydělání peněz vrátit zpět do Vietnamu. Je v kontaktu se svými rodiči, manželkou a kamarády. Představoval si, že v České republice bude podnikat, otevře si obchod a pak do ČR pozve manželku a syna. Svého nelegálního pobytu si byl vědom. Dříve nevěděl, že může požádat o mezinárodní ochranu. Dozvěděl se o tom až od sociálních pracovníků po svém zadržení a zajištění a také od krajanů. Ve Vietnamu neměl problémy s policií, se státními orgány, nebyl pro žádnou skutečnost pronásledován. Obává se, že by ve Vietnamu měl těžký život, neumí vyřešit své dluhy.

Krajský soud považoval z hlediska první žalobní námítky, která se týkala skutečnosti, že žalobci nebyl udělen azyl dle § 12 písm. b) zákona o azylu, za podstatné, zda je žalobce příslušníkem určité sociální skupiny a zda má odůvodněný strach z pronásledování pro příslušnost k takové sociální skupině. Krajský soud v tomto ohledu odkázal na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 5. 2004, č. j. 5 Azs 63/2004 – 60, publikovaný pod č. 364/2004 Sb. NSS, v němž zdejší soud definoval pojem „určité sociální skupiny“; dle Nejvyššího správního soudu jí je *„skupina osob, která se vyznačuje objektivně společnou charakteristikou nebo kterou společnost alespoň takto vnímá. Tato charakteristika má často povahu vrozeného, nezměnitelného rysu nebo je jinak zásadní pro lidskou identitu, svědomí nebo výkon lidských práv dotýčných osob; riziko pronásledování však do této charakteristiky nepatří“*. Žalobce uvedl, že patří do *„sociální skupiny osob, které žijí v chudobě a jsou sociálně vyloučené“*. K tomu krajský soud uvedl, že i kdyby připustil, že taková sociální skupina ve Vietnamu existuje, nemohl by žalobci přisvědčit, že z důvodu příslušnosti k této sociální skupině má odůvodněný strach z pronásledování. Ačkoli ve Vietnamu cca jedna pětina obyvatelstva trpí chudobou, polovina produktivního obyvatelstva pracuje v zemědělství, které není vysoce rentabilní, a stát Vietnam nemá příliš rozvinutý systém péče o chudé, neplyne ze žalovaným shromážděných informací, že by chudí občané Vietnamu byli nějak státními orgány pronásledováni právě pro svou nemajetnost. Takto shromážděné podklady přitom žalobce v průběhu správního řízení co do jejich úplnosti nezpochybil a ani nežádal jejich doplnění. Pokud se žalobce obává postihu ze strany banky, u které si půjčil nemalé peníze a která mu „zabavila“ dům, tak tato obava nemůže odůvodnit strach z pronásledování ve smyslu § 12 písm. b) zákona o azylu, neboť žalobce je i ve Vietnamu (stejně jako by tomu byl v České republice, pokud by zde měl úvěr u banky) povinen dostát svým závazkům. Žalovaný tak dle krajského soudu správně dospěl k závěru, že u žalobce není naplněn důvod pro udělení mezinárodní ochrany dle § 12 písm. b) zákona o azylu spočívající v odůvodněném strachu z pronásledování z důvodu příslušnosti k určité sociální skupině.

Krajský soud rovněž uvedl, že z dikce § 14a odst. 2 zákona o azylu vyplývá, že výčet skutečností, které se považují za vážnou újmu a jejichž skutečné nebezpečí hrozící žadateli je důvodem pro udělení doplňkové ochrany, je taxativní. Ekonomické a sociální důvody mezi ně však nepatří. Žalovaný se podle názoru krajského soudu pečlivě věnoval tomu, zda žalobci taková vážná újma skutečně nehrozí, a přitom dospěl ke správnému závěru, že tomu tak není. Žalovaný ve vztahu k § 14a odst. 2 písm. a) zákona o azylu zjišťoval pohovorem s žalobcem, zda je nebo bylo proti němu vedeno trestní stíhání. K důvodům uvedeným v § 14a odst. 2

pokračování

písm. b) a c) zákona o azylu si žalovaný opatřil zprávy o situaci ve Vietnamu. Žalovaný se k nenaplnění jednotlivých důvodů uvedených v § 14a odst. 2 zákona o azylu celkem podrobně a logicky vyjádřil v několika odstavcích odůvodnění napadeného rozhodnutí. Krajský soud tak neshledal nic, co by mohl žalovanému vytknout, neboť nebezpečí chudoby není z pohledu § 14a zákona o azylu relevantní.

Závěrem vyslovil krajský soud souhlas s názorem žalovaného, že žádost žalobce a jím uváděné důvody jsou ryze účelové. Žalobce měl platné pracovní vízum, avšak nedbal na dobu jeho platnosti a po jejím uplynutí pobýval na území České republiky po dobu téměř 6 let nelegálně. Žádost o udělení mezinárodní ochrany podaná žalobcem má jediný účel, a to legalizovat pobyt na území České republiky, což sám žalobce také přiznává. Takový postup však není možný a v případě žalobce je třeba, aby se o legalizaci svého pobytu snažil nikoli dle zákona o azylu, ale dle zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů (dále jen „zákon o pobytu cizinců“).

Žalobce (stěžovatel) napadl rozsudek krajského soudu kasační stížností, kterou opřel o důvody uvedené v § 103 odst. 1 písm. a) a d) s. ř. s.

Stěžovatel předně napadenému rozsudku vytkl, že krajský soud nesprávně právně posoudil jeho námitku ohledně pronásledování z důvodu příslušnosti k určité sociální skupině. Stěžovatel přitom požádal v České republice o mezinárodní ochranu, protože se v případě návratu do země původu obává o svou sociální situaci a život osob jemu blízkých. Již dříve uvedl, že ve Vietnamu má dluhy, žije tam jeho manželka a syn; domnívá se, že z důvodu svého ekonomického statusu je příslušníkem „sociální skupiny osob, které žijí v chudobě a jsou sociálně vyloučené“. K vymezení pojmu „sociální skupiny“ odkázal na již zmiňovaný rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 5. 2004, č. j. 5 Azs 63/2004 – 60, a čl. 10 odst. 1 písm. d) směrnice Rady 2004/83/ES o minimálních normách, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohli žádat o postavení uprchlíka nebo osoby, která z jiných důvodů potřebuje mezinárodní ochranu, a o obsahu poskytované ochrany [dále jen „původní kvalifikační směrnice“; pozn. NSS: s účinností od 21. 12. 2013 ji nahradila směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/95/EU o normách, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohli požívat mezinárodní ochrany, o jednotném statusu pro uprchlíky nebo osoby, které mají nárok na doplňkovou ochranu, a o obsahu poskytnuté ochrany (přepřacované znění) (dále jen „nová kvalifikační směrnice“); zmiňované ustanovení je v původní i nové kvalifikační směrnici shodné)]. Právě do takto vymezeného pojmu je možné zařadit i skupiny sociálně vyloučených či nezaměstnaných.

Krajský soud dle stěžovatele sice připustil, že taková sociální skupina ve Vietnamu může existovat, na druhé straně ale stěžovateli nepřisvědčil, že by mohl mít z důvodu příslušnosti k této sociální skupině strach z pronásledování. Pojem pronásledování uvedený v § 2 odst. 8 zákona o azylu přitom krajský soud vyložil restriktivně. Původní kvalifikační směrnice v čl. 9 odst. 1 písm. b) definuje pronásledování také jako jednání, které je „souběhem různých opatření, včetně porušování lidských práv, který je dostatečně závažný k tomu, aby se dotkl jednotlivce podobným způsobem uvedeným pod písmenem a)“. Jde o širší definici než v § 2 odst. 8 zákona o azylu.

Stěžovatel tak tvrdí, že v případě navrácení do Vietnamu by se z důvodů zadluženosti a ekonomické situace v zemi s velkou pravděpodobností propadl do chudoby, patřil by tedy k sociální skupině osob žijících v chudobě, které jsou sociálně vyloučené, a byl by proto pronásledován souběhem různých opatření včetně porušování lidských práv. Zejména by byl vystaven zásahu do své důstojnosti, diskriminaci a stigmatizaci a porušování celé řady sociálních práv. Navíc stěžovatel argumentuje, že život v chudobě je možné za jistých okolností považovat

za porušení čl. 3 evropské Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „Úmluva“).

Krajský soud dle stěžovatele dospěl k nesprávnému závěru, že nebezpečí chudoby není relevantní z pohledu § 14a zákona o azylu. V souvislosti s tím stěžovatel tvrdí, že v případě jeho návratu do země původu by byl reálně vystaven hrozbě chudoby. Vietnam nemá rozvinutý systém péče o chudé, procentní zastoupení chudých je zde téměř 21 % z celkové populace. Na přetrvávající problémy s mírou chudoby upozorňuje i Světová banka ve své zprávě „*Well Begun, Not Yet Done: Vietnam's Remarkable Progress on Poverty Reduction and the Emerging Challenges*“, na kterou stěžovatel odkazuje. Zároveň je palčivým problémem nárůst počtu obyvatel, z nichž nemalá část nemá možnost se ve Vietnamu uživit. S tímto souvisí i chybějící politika zaměstnanosti.

Stěžovatel si je vědom toho, že § 14a odst. 2 zákona o azylu obsahuje taxativní výčet skutečností, které je možné považovat za vážnou újmu pro účely udělení doplňkové ochrany. Nesouhlasí však s tvrzením, že nebezpečí chudoby nemožno podřadit pod žádnou z uvedených skutečností. Podle názoru stěžovatele lze nebezpečí chudoby za určitých okolností podřadit pod písm. b) i d) uvedeného ustanovení, podle kterých se za vážnou újmu podle tohoto zákona považuje „*mučení nebo nelidské či ponižující zacházení nebo trestání*“ nebo „*pokud by vycestování cizince bylo v rozporu s mezinárodními závazky České republiky*“. Podle judikatury Evropského soudu pro lidská práva (dále jen „ESLP“) může extrémní materiální nouze za jistých okolností spadat pod čl. 3 Úmluvy, tudíž pod zákaz mučení nebo nelidského či ponižujícího zacházení nebo trestání, na která odkazuje i § 14a odst. 2 písm. b) zákona o azylu. Stěžovatel uvedl, že ve svém rozsudku ze dne 21. 1. 2011 ve věci *M.S.S. proti Belgii a Řecku*, v bodech 249-264, ESLP shledal porušení čl. 3 Úmluvy u stěžovatele, který byl několik měsíců vystaven důsledkům chudoby, životu na ulici, nemožnosti obstarat si základní živobytí, nedostatku zdravotní péče atd. Podle názoru stěžovatele proto nemohl krajský soud bez dalšího vyloučit možnost, že extrémní materiální nouze je z pohledu udělení doplňkové ochrany relevantní.

Stěžovatel konečně namítá, že napadený rozsudek je nepřezkoumatelný pro nedostatek důvodů. Krajský soud se totiž opomněl zabývat námitkou stěžovatele vytykající správnímu orgánu, že se v odůvodnění svého rozhodnutí vůbec nezabýval příslušností stěžovatele k sociální skupině sociálně vyloučených osob ve Vietnamu. Soud se sice argumentací stěžovatele ohledně pronásledování z důvodu příslušnosti k sociální skupině zabýval, opomněl však zohlednit námitku, že toto posouzení mělo být již součástí rozhodnutí o mezinárodní ochraně. Nedostatečnou stěžovatel shledává i tu část odůvodnění napadeného rozsudku, v níž krajský soud uvádí, že život v chudobě není z hlediska doplňkové ochrany relevantní; soud svůj závěr nepodpořil právními argumenty a tím zatížil své rozhodnutí nepřezkoumatelností.

Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti navrhl její zamítnutí pro nedůvodnost, přičemž trval na zákonnosti svého rozhodnutí. Uvedl, že na základě skutečností, které stěžovatel uvedl, nelze dospět k závěru, že by mu hrozilo v zemi původu nebezpečí vážné újmy ve smyslu zákona o azylu. V tomto směru žalovaný poukazuje zejména na skutečnost, že se v odůvodnění svého rozhodnutí se všemi důvody uvedenými stěžovatelem řádně a podrobně vypořádal. Žalovaný zdůraznil, že se zabýval všemi rozhodnými skutečnostmi a opatřil si dostatek informací, veškeré důležité zprávy a podklady k posuzovanému případu. Vycházel při tom zejména z výpovědí stěžovatele, které porovnal s informacemi o zemi původu. V ostatním žalovaný odkázal na své písemné vyjádření k žalobě ze dne 30. 6. 2014.

Nejvyšší správní soud nejprve přezkoumal formální náležitosti kasační stížnosti a shledal, že je podána včas, neboť byla podána ve lhůtě dvou týdnů od doručení napadeného rozsudku

pokračování

(§ 106 odst. 2 s. ř. s.), je podána osobou oprávněnou, neboť stěžovatel byl účastníkem řízení, z něhož napadený rozsudek vzešel (§ 102 s. ř. s.), a je zastoupen advokátem (§ 105 odst. 2 s. ř. s.).

Nejvyšší správní soud se ve smyslu § 104a s. ř. s. dále zabýval otázkou, zda kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatele. Pokud by tomu tak nebylo, musela by být podle tohoto ustanovení odmítnuta jako nepřijatelná. Výklad zákonného pojmu „přesah vlastních zájmů stěžovatele“, který je podmínkou přijatelnosti kasační stížnosti, provedl Nejvyšší správní soud již ve svém usnesení ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 - 39, publikovaném pod č. 933/2006 Sb. NSS. O přijatelnou kasační stížnost se podle tohoto usnesení může jednat v následujících typových případech:

1) Kasační stížnost se dotýká *právních otázek, které dosud nebyly vůbec či nebyly plně řešeny judikaturou Nejvyššího správního soudu.*

2) Kasační stížnost se týká *právních otázek, které jsou dosavadní judikaturou řešeny rozdílně.* Rozdílnost v judikatuře přitom může vyvstat na úrovni krajských soudů i v rámci Nejvyššího správního soudu.

3) Kasační stížnost bude přijatelná pro potřebu učinit *judikatorní odklon*, tj. Nejvyšší správní soud ve výjimečných a odůvodněných případech sezná, že je namístě změnit výklad určité právní otázky, řešené dosud právními soudy jednotně.

4) Další případ přijatelnosti kasační stížnosti bude dán tehdy, pokud by bylo v napadeném rozhodnutí krajského soudu shledáno *zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotně právního postavení stěžovatele.*

Nejvyšší správní soud neshledává v kasační stížnosti relevantní argumenty svědčící pro její přijatelnost.

Povinností žalovaného je žádost o udělení mezinárodní ochrany posoudit na základě skutečností, které žadatel uvede či které ve správním řízení jinak vyjdou najevo, z hlediska všech zákonných forem mezinárodní ochrany, které se k těmto skutečnostem vztahují (srov. usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 1. 2011, č. j. 5 Azs 6/2010 - 107, publikované pod č. 2289/2011 Sb. NSS). V daném případě tak žalovaný učinil a dospěl k závěru, že tvrzení uváděná stěžovatelem ani skutečnosti, které vyšly v průběhu řízení najevo, neodůvodňují udělení některé z forem mezinárodní ochrany podle § 12, § 13, § 14, § 14a ani § 14b zákona o azylu.

Stěžovatel v daném ohledu namítá, že došlo k nesprávnému posouzení jeho žádosti z hlediska jednoho z azylových důvodů podle § 12 písm. b) zákona o azylu, resp. z hlediska doplňkové ochrany dle § 14a zákona o azylu, přičemž rozhodnutí žalovaného a krajského soudu mají být v tomto směru rovněž nedostatečně odůvodněná. Neudělení ostatních forem mezinárodní ochrany stěžovatel nezpochybnuje.

Nejvyšší správní soud v první řadě konstatuje, že neshledal rozsudek krajského soudu nepřezkoumatelným. Je pravdou, že se sice krajský soud výslovně nezabýval žalobní námitkou stěžovatele, podle níž se správní orgán v řízení o udělení mezinárodní ochrany nezabýval příslušností stěžovatele k jím tvrzené sociální skupině, avšak vypořádání se s danou námitkou z odůvodnění rozsudku krajského soudu zcela jednoznačně plyne. Krajský soud totiž přezkoumatelně zhodnotil (viz také dále) obsah informací o zemi původu shromážděných žalovaným k tvrzením stěžovatele o jeho očekávané nedobré ekonomické situaci po návratu

do vlasti. Právě jen tato tvrzení přitom stěžovatel uvedl ve správním řízení. O své příslušnosti k jím uváděné sociální skupině či dokonce o jeho pronásledování z důvodu takové příslušnosti se však nijak nezmínil.

V dané souvislosti je možné uvést s odkazem např. na usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 20. 6. 2013, č. j. 9 Azs 1/2013 – 38, dostupné na www.nssoud.cz, že primárním zdrojem informací podstatných pro udělení mezinárodní ochrany je samotný žadatel o udělení mezinárodní ochrany, z obsahu jeho žádosti se pak v následujících fázích řízení o udělení mezinárodní ochrany vychází. Žadatele stihá břemeno tvrzení, které je dále doplněno i důkazním břemenem, jež je však již rozloženo mezi žadatele a správní orgán. Ten je taktéž povinen k tvrzením uvedeným v řízení o mezinárodní ochraně zajistit maximální možné množství důkazů a obstarat dostatečně přesné, aktuální a důvěryhodné informace o zemi původu žadatele. Dle konstantní judikatury zjišťuje správní orgán skutkový stav věci v rozsahu možných důvodů udělení mezinárodní ochrany, které vycházejí v první řadě z žadatelovy výpovědi v průběhu řízení o mezinárodní ochraně (srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 12. 2003, č. j. 5 Azs 22/2003 – 41, dostupný na www.nssoud.cz). Rozhodnutí žalovaného je podrobně odůvodněno a zabývalo se všemi stěžovatelem tvrzenými skutečnostmi. Stěžovatel měl v průběhu správního řízení možnost uvést vše, co považuje za relevantní z hlediska udělení mezinárodní ochrany. Byl s ním veden pohovor a byl poučen o povinnosti uvést pravdivě a úplně všechny skutečnosti nezbytné pro úplné zjištění podkladů pro vydání rozhodnutí. Doplnění podkladů pro rozhodnutí stěžovatel nežádal.

Z uvedeného vyplývá, že se krajský soud s příslušnou námitkou stěžovatele implicitně vyrovnal, a jedině, co snad mohl nad rámec takto vypořádané argumentace výslovně zmínit, bylo to, že předmětná tvrzení (o příslušnosti stěžovatele k určité sociální skupině ani o jeho pronásledování na základě této příslušnosti) stěžovatel nevznesl ve správním řízení (a tyto skutečnosti přitom nevyšly najevo ze shromážděných informací o zemi původu ani jiným způsobem), a proto ani nebylo důvodu, aby se jimi žalovaný zabýval.

Stěžovatel rovněž namítá, že krajský soud své rozhodnutí zatížil nepřezkoumatelností, neboť dostatečně právně nezdůvodnil svůj závěr, že život v chudobě není z hlediska doplňkové ochrany relevantní. K tomu je možné uvést, že se krajský soud skutečně v podstatě omezil na konstatování, že výčet skutečností, které se považují za vážnou újmu a jejichž skutečné nebezpečí hrozící žadateli je důvodem pro udělení doplňkové ochrany, je taxativní, přičemž ekonomické a sociální důvody mezi ně nepatří. Zároveň však krajský soud odkázal na rozhodnutí žalovaného, který se k jednotlivým důvodům uvedeným v § 14a odst. 2 zákona o azylu dostatečně vyjádřil. Věcně přitom nelze těmto závěrům krajského soudu, jak je uvedeno níže, nic vytknout a i přes jejich stručnost je není možné považovat za nepřezkoumatelné.

Stěžovatel byl také toho názoru, že krajský soud nesprávně právně zhodnotil námitku, že je stěžovatel „*příslušníkem sociální skupiny osob, které žijí v chudobě a jsou sociálně vyloučené*“, přičemž příslušnost k této skupině zakládá odůvodněný strach z pronásledování. Krajský soud tak měl nesprávně posoudit otázku neudělení azylu dle § 12 písm. b) zákona o azylu, dle něhož se cizinci udělí azyl, bude-li v řízení o udělení mezinárodní ochrany zjištěno, že cizinec „*má odůvodněný strach z pronásledování z důvodu rasy, pohlaví, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů ve státě, jehož občanství má, nebo, v případě že je osobou bez státního občanství, ve státě jeho posledního trvalého bydliště*“. Stěžovatel se domnívá, že v důsledku své příslušnosti k dané skupině byl z toho důvodu pronásledován souběhem různých opatření, a to včetně porušování lidských práv [tzv. pronásledování na kumulativním základě dle čl. 9 odst. 1 písm. b) původní i nové kvalifikační směrnice].

pokračování

V této souvislosti Nejvyšší správní soud znovu připomíná, že takovou argumentaci, ačkoli k tomu měl příležitost, stěžovatel v samotném správním řízení vůbec nevznášel, pouze obecně popisoval své možné ekonomické potíže po návratu do Vietnamu. Krajský soud se přitom zabýval informacemi o zemi původu, které žalovaný v průběhu správního řízení shromáždil, a dospěl k závěru, že z nich není možné dovodit, že by nemajetné osoby byly ve Vietnamu předmětem pronásledování právě z důvodu své nemajetnosti.

Z ustálené judikatury zdejšího soudu přitom vyplývá, že ekonomické důvody nejsou samy o sobě důvodem pro udělení azylu dle § 12 zákona o azylu ani doplňkové ochrany dle § 14a zákona o azylu [srov. např. rozsudky zdejšího soudu ze dne 30. 10. 2003, č. j. 3 Azs 20/2003 – 43, ze dne 21. 8. 2003, č. j. 2 Azs 6/2003 - 38, ze dne 10. 11. 2005, č. j. 1 Azs 84/2005 - 63, ze dne 30. 11. 2005, č. j. 2 Azs 222/2005 - 61, či ze dne 7. 12. 2005, č. j. 3 Azs 491/2004 - 43, vše dostupné na www.nssoud.cz; srov. též § 16 odst. 1 písm. a) zákona o azylu]. K potenciálním ekonomickým potížím v zemi původu, které stěžovatel zmínil, nepřistoupila a ani ze shromážděných a v daném ohledu dostačujících informací o zemi původu nevyplývala žádná další okolnost, z níž by bylo zřejmé, že by měl mít stěžovatel právě s ohledem na svou případnou ekonomickou nouzi ve Vietnamu odůvodněný strach z pronásledování, včetně případného pronásledování na kumulativním základě. Ani málo rozvinutý sociální systém, který, z pohledu vyspělých zemí, případně neposkytuje nemajetným osobám dostatečnou pomoc v hmotné nouzi, sám o sobě pronásledování nezakládá. Sociální práva nepatří mezi základní lidská práva ve smyslu čl. 9 odst. 1 písm. a) původní či nové kvalifikační směrnice, úroveň ochrany těchto práv závisí v každé zemi především na její ekonomické vyspělosti a tedy ani nižší standard ochrany těchto práv, než jaký je běžný či obvyklý např. v zemích Evropské unie, nepředstavuje sám o sobě pronásledování, a to ani ve smyslu čl. 9 odst. 1 písm. b) původní či nové kvalifikační směrnice. Situace by mohla být jiná, pokud by k této obecně nepříznivé ekonomické a sociální situaci u konkrétního žadatele přistoupila ze strany státních či nestátních původců pronásledování další konkrétní příkoří, příkladmo uvedená v čl. 9 odst. 2 původní i nové kvalifikační směrnice, která však stěžovatel v daném případě netvrdil a která ani ze shromážděných informací o zemi původu nevyplývají. Za takové pronásledování rozhodně nelze považovat uplatnění zástavního práva věřitele (banky) v situaci, kdy stěžovatel (dlužník) není schopen plnit své zástavou zajištěné závazky.

Nejvyšší správní soud tedy konstatuje ve shodě s krajským soudem, že i kdyby snad připustil možnou existenci stěžovatelem tvrzené „sociální skupiny osob, které žijí v chudobě a jsou sociálně vyloučené“ ve Vietnamu ve smyslu čl. 10 odst. 1 písm. d) původní i nové kvalifikační směrnice a relevantní judikatury Soudního dvora Evropské unie (srov. např. rozsudek Soudního dvora ze dne 7. 11. 2013, *X, Y a Z*, spojené věci C-199/12 až C-201/12, body 41 až 49) a Nejvyššího správního soudu (srov. také rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 5. 10. 2006, č. j. 2 Azs 66/2006 - 52, publ. pod č. 1066/2007 Sb. NSS, ze dne 21. 4. 2009, č. j. 2 Azs 13/2009 - 60, www.nssoud.cz a ze dne 2. 8. 2012, č. j. 5 Azs 2/2012 – 49, www.nssoud.cz) a případnou příslušnost stěžovatele po jeho návratu do země původu k takové sociální skupině, rozhodně nelze z tvrzení stěžovatele ani z dostupných zpráv o zemi původu osvědčit existenci odůvodněného strachu stěžovatele z pronásledování právě z uvedeného důvodu.

Není dán ani důvod pro udělení doplňkové ochrany stěžovateli dle § 14a zákona o azylu. Ustanovení § 14a odst. 1 zákona o azylu přitom stanoví, že „[d]oplňková ochrana se udělí cizinci, který nespĺňuje důvody pro udělení azylu, bude-li v řízení o udělení mezinárodní ochrany zjištěno, že v jeho případě jsou důvodné obavy, že pokud by byl cizinec vrácen do státu, jehož je státním občanem, nebo v případě, že je osobou bez státního občanství, do státu svého posledního trvalého bydliště, by mu hrozilo skutečné nebezpečí vážné újmy podle odstavce 2 a že nemůže nebo není ochoten z důvodu takového nebezpečí využít ochrany státu,

jehož je státním občanem, nebo svého posledního trvalého bydliště“. Dle navazujícího odst. 2 za „*vážnou újmu se podle tohoto zákona považuje a) uložení nebo vykonání trestu smrti, b) mučení nebo nelidské či ponižující zacházení nebo trestání žadatele o mezinárodní ochranu, c) vážné ohrožení života nebo lidské důstojnosti z důvodu svévolného násilí v situacích mezinárodního nebo vnitřního ozbrojeného konfliktu, nebo d) pokud by vycestování cizince bylo v rozporu s mezinárodními závazky České republiky“.*

Jak již bylo opakovaně řečeno, ekonomické důvody nejsou v souladu s konstantní judikaturou zdejšího soudu dostačujícím důvodem ani pro udělení doplňkové ochrany dle § 14a zákona o azylu. Z ustálené judikatury Nejvyššího správního soudu vyplývá, že ani obavy z toho, že v případě návratu do vlasti bude stěžovatel nezaměstnaný, nelze považovat za hrozbu skutečného nebezpečí vážné újmy, jak je vymezena v § 14a zákona o azylu, resp. v čl. 15 původní i nové kvalifikační směrnice (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 7. 8. 2007, č. j. 5 Azs 15/2007 – 79, www.nssoud.cz). Ani odkaz na neuspokojivou sociální situaci v zemi původu není dle ustálené judikatury zdejšího soudu sám o sobě způsobilý odůvodnit udělení doplňkové ochrany (viz např. zmínovaný rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 7. 8. 2007, č. j. 5 Azs 15/2007 – 79, či usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 5. 2008, č. j. 2 Azs 26/2008 – 55, www.nssoud.cz).

V uvedeném ohledu je tedy zcela správný závěr krajského soudu, že nebyly dány důvody ve smyslu § 14a odst. 2 písm. a) až d) zákona o azylu pro přiznání doplňkové ochrany.

Nejvyšší správní soud k uvedenému dodává, že pokud stěžovatel argumentuje rozsudkem velkého senátu ESLP ze dne 21. 1. 2011 ve věci *M. S. S. proti Řecku a Belgii*, jedná se o odkaz nepřipadný. Je sice pravdou, že v tomto rozhodnutí ESLP dospěl k závěru o porušení mj. čl. 3 Úmluvy („*Nikdo nesmí být mučen nebo podrobován nelidskému či ponižujícímu zacházení anebo trestu.*“) v případě žadatele o mezinárodní ochranu, který byl po dobu několika měsíců vystaven důsledkům chudoby, životu na ulici, nemožnosti obstarat si základní živobytí a nedostatku zdravotní péče, ovšem nikoli na základě neudělení mezinárodní ochrany či jeho navrácení do země původu, ale na základě jeho přemístění podle tehdy účinného nařízení Rady (ES) č. 343/2003, kterým se stanoví kritéria a postupy pro určení členského státu příslušného k posuzování žádosti o azyl (tzv. nařízení Dublin II), z Belgie do Řecka, které bylo k vyřízení jeho žádosti příslušné a které bylo tudíž mj. povinno mu poskytnout po dobu vyřizování této žádosti důstojné životní podmínky a v této své roli zcela selhalo (k tomu srov. rovněž navazující judikaturu ESLP i Soudního dvora EU, např. rozsudky velkého senátu Soudního dvora ze dne 21. 12. 2011, *N.S. a M. E.*, C-411/10 a C-493/10, ze dne 14. 11. 2013, *Puid*, C-4/11 a ze dne 10. 12. 2013, *Abdullahi*, C-394/12 a rozsudek velkého senátu ESLP ze dne 4. 11. 2014 ve věci *Tarakhel proti Švýcarsku*).

Nejvyšší správní soud má za to, že nelze bez dalšího srovnávat situaci žadatele o mezinárodní ochranu v zemi, která má vyřídit jeho žádost o mezinárodní ochranu a kde je tento žadatel cizincem bez jakéhokoli zázemí a je tak zcela odkázán na podmínky přijetí v této zemi po dobu řízení o jeho žádosti, se situací žadatele, který má být navrácen do země, z níž pochází a jejíž je občanem a v níž má také zpravidla (tak jako v případě stěžovatele v nyní posuzované věci) jisté rodinné a ekonomické zázemí, byť i velmi skromné. To, že se nejedná o zcela srovnatelné situace, vyplývá i ze samotné judikatury ESLP např. k možnému navrácení dokonce osob s velmi závažným onemocněním do země, v nichž jim nemusí být vždy poskytnuta adekvátní lékařská péče (srov. rozsudky ESLP ze dne 2. 5. 1997 ve věci *D. proti Spojenému království* a ze dne 6. 2. 2011 ve věci *Bensaid proti Spojenému království* a rozsudek velkého senátu ESLP ze dne 27. 5. 2008 ve věci *N. proti Spojenému království*). Navíc navazující judikatura Soudního dvora EU u těchto osob (mezi něž stěžovatel nepatří) rozlišuje mezi případnými důvody pro udělení doplňkové ochrany dle čl. 15 kvalifikační směrnice a prostým nenavrácením do země původu

pokračování

(viz rozsudky velkého senátu Soudního dvora ze dne 18. 12. 2014, *M'Bodj*, C-542/13 a *Moussa Abdida*, C-562/13).

Nejvyšší správní soud nad rámec výše uvedeného dodává, že souhlasí i se závěrem krajského soudu o tom, že žádost stěžovatele o udělení mezinárodní ochrany působí účelově. Po vypršení platnosti víza pobýval stěžovatel na území České republiky po dobu téměř šesti let nelegálně a žádost podal až v reakci na zahájení řízení o správním vyhoštění dle § 119 odst. 1 zákona o pobytu cizinců; jak stěžovatel sám v průběhu správního řízení ve věci mezinárodní ochrany uváděl. To by jej samo o sobě jistě nediskvalifikovalo z možnosti udělení některé z forem mezinárodní ochrany, jeho žádost se tím však stala méně věrohodnou, přičemž nic z toho, co stěžovatel uvádí ani co vyplývá ze shromážděných informací o zemi původu, nesvědčí o tom, že by mu mezinárodní ochrana měla být udělena (k tomu srov. také § 16 odst. 2 zákona o azylu a k ní se vztahující judikaturu Nejvyššího správního soudu, zejména rozsudek ze dne 15. 8. 2008, č. j. 5 Azs 24/2008 – 48, publ. pod č. 1724/2008 Sb. NSS).

S ohledem na uvedené dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že jeho ustálená judikatura poskytuje dostatečnou odpověď na námitky obsažené v kasační stížnosti a krajský soud se *prima facie* v napadeném rozsudku neodchyluje od výkladu předmětných ustanovení podaného v citovaných rozhodnutích. Nejvyšší správní soud neshledal ani žádný jiný z výše vymezených důvodů pro přijetí kasační stížnosti k věcnému projednání. Nejvyšší správní soud tedy konstatuje, že kasační stížnost svým významem podstatně nepřesahuje vlastní zájmy stěžovatele, shledal ji proto ve smyslu § 104a s. ř. s. nepřijatelnou a odmítl ji.

Výrok o náhradě nákladů řízení se opírá o § 60 odst. 3 ve spojení s § 120 s. ř. s., z nichž vyplývá, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti, pokud byla kasační stížnost odmítnuta.

Stěžovatel byl v řízení o kasační stížnosti zastoupen advokátem JUDr. Marošem Matiaškem, LL.M., který mu byl ustanoven krajským soudem již v řízení o žalobě; toto zastoupení pokračovalo i v následném řízení o kasační stížnosti (§ 35 odst. 8 poslední věta s. ř. s.). Náklady spojené se zastoupením, tj. hotové výdaje advokáta a odměnu za zastupování, hradí v takovém případě stát. Nejvyšší správní soud přiznal ustanovenému zástupci odměnu ve výši 3100 Kč za jeden úkon právní služby spočívající v podání kasační stížnosti podle § 11 odst. 1 písm. d) ve spojení s § 9 odst. 4 písm. d) a § 7 bodem 5 vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif) a paušální náhradu hotových výdajů ve výši 300 Kč podle § 13 odst. 3 advokátního tarifu, to vše zvýšeno o DPH ve výši 21 %, celkem tedy částku 4114 Kč.

Poučení: Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3, § 120 s. ř. s.).

V Brně dne 11. prosince 2015

JUDr. Jakub Camrda
předseda senátu